

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 188/2022-13

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Laššákovej a zo sudcov Petra Molnára (sudca spravodajca) a Ľuboša Szigetiho v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného JUDr. Pavlom Gráčíkom, advokátom, Farská 40, Nitra, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 4 Tostš 1/2022 z 19. januára 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 8. marca 2022 domáha vyslovenia porušenia jeho základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) a ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozhodnutím všeobecného súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia. Ďalej v ústavnej sťažnosti ústavnému súdu navrhuje, aby označené rozhodnutie všeobecného súdu zrušil a vrátil mu vec sťažovateľa na nové konanie a prikázal mu tiež prepustiť sťažovateľa z väzby na slobodu. Ústavný súd ďalej žiada, aby mu priznal primerané finančné zadosťučinenie v sume 500 eur, ako aj náhradu trov právneho zastúpenia.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že proti sťažovateľovi je vedené väzobné trestné stíhanie pre trestné činy založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296 Trestného zákona a nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držanie a obchodovanie s nimi podľa § 172 ods. 1 písm. a), c) a d), ods. 2 písm. c) a ods. 4 písm. b) a c) Trestného zákona, kde bol sťažovateľ vzatý do väzby uznesením Špecializovaného trestného súdu č. k. 2 Tp 33/2018 zo 14. decembra 2018 v spojení s uznesením

Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 2 Tost 4/2019 zo 17. januára 2019. Vec sťažovateľa sa aktuálne nachádza v štádiu súdneho konania. Sťažovateľ adresoval Špecializovanému trestnému súdu 22. decembra 2021 žiadosť o prepustenie z väzby na slobodu, o ktorej tento rozhodol uznesením č. k. BB-4 T 12/2020 z 11. januára 2022, ktorým ju zamietol, pričom väzbu sťažovateľa nenahradil alternatívnymi opatreniami. O sťažnosti podanej proti uvedenému prvostupňovému uzneseniu rozhodol najvyšší súd uznesením č. k. 4 Tostš 1/2022 z 19. januára 2022 (ďalej len „namietané uznesenie“), ktorým túto ako nedôvodnú zamietol.

II.

Argumentácia sťažovateľa

3. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti uvádza, že svoju žiadosť o prepustenie z väzby odôvodnil poukazom na „dynamickú judikatúru Ústavného súdu Slovenskej republiky“, a to na závery nálezu ústavného súdu č. k. III. ÚS 33/2021 z 13. mája 2021, keď v žiadosti argumentoval, že jeho pokračujúce väzobné stíhanie trvajúce viac ako tri roky nemožno odôvodňovať len s odkazom na povahu a charakter stíhanej trestnej činnosti, bez uvedenia ďalších konkrétnych skutočností, ktoré by nad tento rámec posilňovali obavu z pokračovania v trestnej činnosti v prípade jeho prepustenia na slobodu. Dôvodí, že okolnosti zakladajúce reálnu obavu a dôvodné podozrenie, že by mohol pokračovať na slobode v trestnej činnosti, v prípade jeho osoby nie sú dané, keďže je bezúhonným človekom, ktorý až do svojho zadržania nemal žiaden problém so zákonom. Podľa vyjadrenia sťažovateľa nemôže byť väzobné stíhanie v danom štádiu podložené iba recykláciou argumentácie vychádzajúcej z povahy a charakteru trestnej činnosti. Konajúce súdy sa podľa sťažovateľa s týmito relevantnými skutočnosťami vo svojom rozhodnutí presvedčivo nevysporiadali a dôvody jeho preventívnej väzby odôvodnili „akýmsi teritoriálnym princípom“, keď vo svojich rozhodnutiach poukázali na to, že sťažovateľ pochádza z okolia Serede, Senca a Trnavy, a toto územie sa vyznačuje rozsiahlymi drogovými aktivitami. Sťažovateľ je toho názoru, že odôvodňovať jeho väzobné stíhanie po dlhodobom trvaní jeho väzby nie je možné iba poukazom na charakter, rozsah a závažnosť trestnej činnosti. Oba konajúce súdy tak podľa mienky sťažovateľa nereagovali na jeho relevantné námietky a nerešpektovali závery označeného nálezu ústavného súdu. V uvedených skutočnostiach vidí sťažovateľ nezákonnosť jeho väzby a porušenie jeho označených práv.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

4. Podstatou argumentácie obsiahnutej v ústavnej sťažnosti sťažovateľa je tvrdenie o porušení jeho práv v dôsledku nezákonnej väzby, keď konajúce súdy podľa názoru sťažovateľa, nerešpektujú závery aktuálnej judikatúry ústavného súdu, podporili jeho preventívnu väzbu iba poukazom na charakter stíhanej trestnej činnosti bez toho, aby prezentovali konkrétne skutočnosti odôvodňujúce obavu z možného pokračovania v trestnej činnosti v prípade prepustenia sťažovateľa z väzby na slobodu.

5. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu právo na osobnú slobodu je garantované čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a je v ňom obsiahnuté aj právo obvineného na urýchlenú súdnu kontrolu zákonnosti jeho väzby, s čím je spojená povinnosť nariadenia prepustenia obvineného, ak je väzba nezákonná, ako aj jeho právo nebyť vo väzbe dlhšie ako po dobu nevyhnutnú alebo byť prepustený počas konania, pričom prepustenie sa môže v zákonom určených prípadoch podmieniť zárukou. Obsah označeného ustanovenia ústavy korešponduje s právami vyplývajúcimi z čl. 5 dohovoru (obdobne napr. III. ÚS 7/00, III. ÚS 255/03, III. ÚS 199/05, III. ÚS 424/08, III. ÚS 581/2015, III. ÚS 183/2018). Súdne preskúmanie zákonnosti pozbavenia osobnej slobody kladie nároky (okrem iného) na kvalitu preskúmania. Väzobné konanie týkajúce sa rozhodovania o osobnej slobode obvinenej osoby musí spĺňať niektoré fundamentálne požiadavky spravodlivého konania podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ktoré sú prenesené do špeciálnych ustanovení čl. 17 ods. 1 a 5 ústavy a čl. 5 dohovoru aplikovateľných na konania týkajúce sa väzby. Jednou z nich je aj právo na náležité odôvodnenie rozhodnutia. Jeho obsahom je právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré preskúmateľným spôsobom jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Princíp spravodlivosti („fairness“) pritom zaväzuje súdy, aby pre svoje rozhodnutia poskytli dostatočné a relevantné dôvody (pozri napr. III. ÚS 135/04, III. ÚS 198/05, III. ÚS 581/2015, II. ÚS 113/2020).

6. Pri posúdení väzobnej trestnej veci sťažovateľa sa ústavný súd zameril na posúdenie otázky, či sa najvyšší súd s relevantnými okolnosťami väzobnej veci sťažovateľa, resp. s tými okolnosťami, na ktoré poukazuje samotný sťažovateľ v ústavnej sťažnosti, vysporiadal adekvátne a preskúmateľne, či je tak odôvodnenie jeho rozhodnutia v spojení s dôvodmi prvostupňového rozhodnutia Špecializovaného trestného súdu ústavnoprávne akceptovateľné a či konajúcimi súdmi zvolená a prezentovaná interpretácia aplikovanej právnej úpravy neodporuje jej účelu a zmyslu. Inými slovami, či je väzba v prípade sťažovateľa zdôvodnená ústavne udržateľným spôsobom.

7. Z obsahu odôvodnenia namietaného uznesenia najvyššieho súdu vyplýva, že sa v ňom najvyšší súd stotožnil so závermi prvostupňového rozhodnutia Špecializovaného trestného súdu, ktorý konštatoval danosť materiálnych a formálnych podmienok väzby sťažovateľa, kde dôvodnosť trestného stíhania sťažovateľa je podľa jeho názoru nielenže daná, ale bola príbežne posilnená vykonaným dôkazným procesom, v ktorom boli vypočutí obžalovaní i kľúčoví svedkovia, ktorí v rôznej miere potvrdili participáciu sťažovateľa na páchaní drogovej trestnej činnosti. Z obsahu odôvodnenia namietaného uznesenia najvyššieho súdu vyplýva, že tento za dôvody preventívnej väzby považoval skutočnosť, že sa sťažovateľ mal trestnej činnosti dopúšťať dlhodobo a pokračujúco na účel dosiahnutia zisku, kde mala byť táto trestná činnosť pre sťažovateľa dlhodobým zdrojom jeho príjmov, mala byť páchaná organizovane zločineckou skupinou v nemalom rozsahu a sofistickým spôsobom. Najvyšší súd ako na ďalšiu relevantnú skutočnosť poukázal na okolnosť, že oblasť, v rámci ktorej mala byť vyšetrovaná trestná činnosť páchaná (okolie Serede, Senca a Trnavy), predstavuje región s rozsiahlymi drogovými aktivitami aj v aktuálnej dobe, a teda u sťažovateľa existuje opodstatnená obava, že by na slobode vzhľadom na výnosnosť uvedených aktivít mohol v páchaní trestnej činnosti pokračovať.

8. V prvom rade ústavný súd poukazuje v kontexte argumentácie sťažovateľa o jeho dlhotrvajúcej väzbe na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), podľa ktorej čím dlhšie väzba trvá, tým súdy musia pre udržanie väzby vyžadovať splnenie vyššej miery podozrenia zo spáchanej trestnej činnosti, pretože postupom času prevažuje prezumpcia nevinoty a dôležitosť osobnej slobody nad záujmami štátu vyšetriť trestnú činnosť a postaviť obvineného pred súd (por. napr. rozsudok ESLP zo 6. 10. 2016 vo veci Strogan c. Ukrajina, sťažnosť č. 30198/11, bod 96). V tomto smere ústavný súd konštatuje, že namiatané uznesenie najvyššieho súdu splnenie uvedenej podmienky potvrdzuje, keď vo svojom odôvodnení prezentuje sumár dôkazov, a to špecifikáciu väčšieho počtu svedeckých výpovedí a tiež výpovedí obžalovaných, ktoré majú v rôznej miere potvrdzovať účasť sťažovateľa na páchaní drogovej trestnej činnosti. Napokon miera podozrenia zo spáchania stíhanej trestnej činnosti bola automaticky posilnená už samotným faktom podania obžaloby vo veci sťažovateľa. Obdobný záver napokon prezentoval ústavný súd aj vo svojom predchádzajúcom rozhodnutí, v ktorom posudzoval väzbu sťažovateľa v predchádzajúcom štádiu dotknutého väzobného trestného stíhania (pozri II. ÚS 431/2021).

9. V prípade sťažovateľa najvyšší súd videl opodstatnenosť jeho preventívnej väzby v sumári viacerých okolností, kde nimi mali byť doba, po ktorú mal sťažovateľ trestnú činnosť páchať, zisťtný motív trestnej činnosti – snaha o dosiahnutie zisku a aktuálny charakter lokality, v rámci ktorej sa mal na trestnej činnosti sťažovateľ podieľať. Ústavný súd sa nemôže stotožniť s argumentáciou sťažovateľa obsiahnutou v ústavnej sťažnosti, že nejde o dostatočne konkrétne, a teda výpovedné skutočnosti opodstatňujúce obavu z možného pokračovania sťažovateľa v drogových aktivitách v prípade jeho prepustenia na slobodu. Viaceré z uvedených skutočností, ktoré konajúci súd prezentoval totižto okrem toho, že charakterizujú vyšetrovanú trestnú činnosť, implikujú v sebe aj osobnostný profil sťažovateľa a jeho návyky, ktoré predstavujú konkrétne skutočnosti na základe posúdenia ktorých možno vyhodnotiť riziko spojené s prepustením sťažovateľa na slobodu. Nemožno opomenúť ani súvisiaci kontext, a to všeobecne známe fakty, že sa nelegálny predaj omamných a psychotropných látok viaže aj v Slovenskej republike, tak ako v iných krajinách, na stále prítomný domáci drogový trh, ktorý sa vyznačuje vysokou organizovanosťou a cezhraničným charakterom, kde výnosy osôb zapojených do tejto činnosti sú veľmi lukratívne. U osoby, ktorá sa „profesionalizovala“, a to tým, že sa pohybovala v uvedenom prostredí po dlhú dobu a na vyšších miestach hierarchie, ktorá tak disponuje bohatými kontaktmi v danom prostredí, navyše v regióne s veľmi aktívnou drogovou kriminalitou, kde výnosy z tejto nelegálnej činnosti mali byť zdrojom jej príjmu, je riziko návratu k týmto nelegálnym aktivitám v prípade prepustenia na slobodu nepochybne značné. Rovnako aj v tomto smere obdobný záver prezentoval ústavný súd aj vo svojom predchádzajúcom rozhodnutí, v ktorom posudzoval väzbu sťažovateľa v predchádzajúcom štádiu dotknutého väzobného trestného stíhania (pozri II. ÚS 431/2021).

10. Namiatané uznesenie najvyššieho súdu sa vzhľadom na predchádzajúce závery ústavnému súdu nejaví ako nezdôvodnené, a teda svojvoľné. Ústavný súd je toho názoru, že najvyšší súd uviedol vo svojom rozhodnutí dostatočne konkrétne a náležité dôvody na udržanie preventívnej väzby sťažovateľa.

11. Vychádzajúc z prezentovaných čiastkových záverov, ústavný súd vyhodnotil ústavnú sťažnosť sťažovateľa ako zjavne neopodstatnenú a ako takú ju podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov odmietol.

12. Ústavný súd vzhľadom na všetky svoje závery rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. apríla 2022

Jana Laššáková
predsedníčka senátu